

152. SAYI

ŞALOM

Dergi

*Sergi
ve
saygıyla...*

... **HAHAMBASI** ...
RAV İSAK HALEVA

(1940-2025)

Dergimiz yayına girmeden önce ebedi yolculuğuna uğurladığımız bir eş, bir baba, bir büyükbaba, insanlara ışık tufan rehber bir öğretmen, insan sevgisiyle dolu bir din adamı, bir bilge... Hahambaşımız **Rav İSAK HALEVA**'nin yakında çıkacak olan biyografik eserinden söz etmek istiyorum. Geleneksel olarak her şubat ayında yaptığım gibi SEVGİ'yi kaleme aldığım bu editoryale, kendisi basıldığına şahit olamadıysa da kapağı dahil tüm ayrıntılarıyla bizzat ilgilenen Rav İsak Haleva'nın kitabından, bir koca olarak eşine ve bir baba olarak çocuklarına duyumsadıklarından alıntılar ekliyorum.

EŞİ RABANİT REYNA HALEVA'YA...

"Hahambaşılık görevini aldığım törende eşime özel olarak teşekkür ettim. Eski zamanlarda hanımlardan çok bahsedilmezdi. Benim çok güzel bir aileye sahip olmamın tek sebebiydi eşim. Onu ne kadar sevdiğimi, ona ne kadar saygı duyduğumu ne kadar anlatsam azdır."

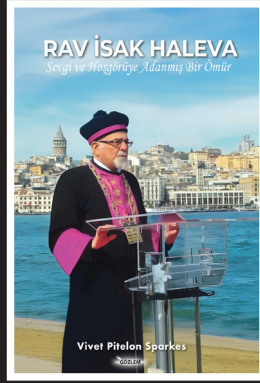
ÇOCUKLARI MOTİ, CAKO, RAV NAFTALİ, YOŞİ HALEVA'YA...

"Baba olmak demek, yalnızca onları yetiştirmek değil, aynı zamanda onlarla birlikte yeniden öğrenmek, keşfetmek ve bazen de hatalarla yüzleşmek demek. Genç yaşta baba oldum ben. Hayatı bir nevi onlarla şekillendirdim. Her adımda, onlara hayatı öğretmekten çok, birlikte nasıl yaşanması gerektiğini göstermeye çalıştım. Sevgi ve sabırla her zaman yanlarında olduğumu, en zor zamanlarında bile bana güvenebileceklerini bilmelerini istedim.

Onlara hayatın güzelliklerini, sorumluluklarını ve zorluklarını öğretirken doğruyla yanlış, adaletle merhamet arasındaki dengeyi hissetmelerini amaçladım. Bazen babalık, yalnızca yapılacak şeyleri öğretmekten ibaret değil; aynı zamanda duyguları, vicdanı ve insanlara karşı olan sorumluluğu hissettirmektir.

Her şeyden öte, çocuklarımla geçirdiğim her an bana da çok şey kattı. Onların gözünden hayatı görmek, bana da yeni bakış açıları kazandırdı. Onlarla sadece baba-çocuk ilişkisi değil, gerçek bir dostluk kurduk diyebilirim. Bu dostluk sayesinde her birinin büyüüşünü, kendi yollarını bulmalarını, bağımsız bireyler olmalarını izlemek bana büyük bir mutluluk veriyor.

Hayatta en büyük mirasımın onlar olduğuna inanıyorum."

RAV İSAK HALEVA

Sevgi ve
Hoşgörüyü
Adanmış
Bir Ömür

Yazar:
Vivet Pítelon
Sparkes,
Gözlem Yay.

Günümüz dünyası, insan ilişkilerini, duyguları ve yaşam anlayışlarını derinden etkiledi. Teknolojinin hızla ilerlemesi, iletişim araçlarının çeşitlenmesi ve bireyci yaşam tarzlarının artışı, aşk, mutluluk ve sevgi gibi temel kavramların algılanışını yeni baştan şekillendirdi. Şimdilerde bu kavramların, bir yandan evrensel anlamlarını korurken, bir yandan da modernitenin gerekliliklerine göre dönüşüme uğraması kaçınılmaz.

Konu "Sevgililer Günü" ve AŞK olunca... Öyle anlıyorum ki aşk, tüketim kültürünün bir parçası haline geliyor... Her şey cepte: Flört uygulamaları ve sosyal medya, "romantik" ilişkilerin hızla başlamasına olanak sağlasa da aynı süratle sonlanmasına da yarayabiliyor.

- Derinlik kaldı mı?

- Sanmam...

- Odak nedir?

- Anlık heyecanlar...

Lakin, modern aşk salt yüzeysel bir bağ olarak tanımlanamaz... Günümüz insanı romantik ilişkilerde özgürlük, eşitlik ve karşılıklı anlayış gibi değerleri geçmiş nesillerden daha çok önemsiyor. Aşk, artık bir bağımlılık değil, iki insanın birbirine olan saygısına dayalı bir ortaklık olarak tanımlanabiliyor.

Sevgi konusuna gelince... Sevginin kapsama alanı sayısız: Aile, dost-arkadaş, toplum, doğa... Ne var ki, modern çağda, sevgi de dijital dünyada yeni bir form kazanıyor. İnsanlar, sosyal medya üzerinden sevgi ifadelerini sıkça paylaşarak bağlarını göstermek istiyor. Ancak bu durum bazen sevginin hayli sıradanlaştığı algısını da yaratabiliyor. Bana göre sevgi hâlâ insanlığın en güçlü bağlarından biri. Pandemi gibi küresel krizlerde, insanların birbirine olan desteği ve dayanışması sevginin değişmez ve vazgeçilmez olduğunu bir kez daha hatırlattı. Sevgi, teknolojiyle yeni yollar bulsa da özünde birleştirici, iyileştirici ve dönüştürücü aynı güce sahip.

Söz "MUTLULUK" olunca...

- Mutluluk bir icraat mı?

- Yoksa içsel bir yolculuk mu?

Modern dünyada mutluluk kimi kez bir icraat, bir performans gibi algılanabiliyor... Sosyal medyada sürekli mutlu görünme çabası sanıyorum, insanların gerçek duygularını bastırmalarına neden olabiliyor. Bu durum mutluluğu bir "başarı" olarak görme eğilimini de artırıyor.

Günümüzde ise birçok insan, mutluluğun içsel bir yolculuk olduğunu yeniden keşfetmeye çalışıyor. Minimalizm, farkındalık ve kendi varlığına özen göstermek şeklindeki yaklaşımlar, mutluluğun dış koşullara değil, içsel farkındalığa dayalı olduğunu anımsatıyor. İnsanlar artık daha fazla anda kalmaya, küçük şeylerden keyif almaya ve yaşamın anlamını aramaya odaklanıyor.

Aşk, sevgi ve mutluluk, günümüzde hızla değişen gezegenimizde farklı formlara bürünse de özlerinde aynı kalıyor. İnsanlar, bu kavramları kendi yaşamlarına uyarlarlarken, çağın getirdiği zorluklarla baş etmeye çalışıyor. Belki de en önemli öğretisi, aşkın, sevginin ve mutluluğun dışarıdan gelmediğini, bunları kendi içimizde bulmamız gerektiğini fark etmektir. Çünkü zamanlar ne kadar değişirse değişsin, aşk, sevgi ve mutluluk her zaman insan olmanın en güzel yanlarını temsil etmeye devam edecek inancındayım.

Suzan Nana Tarablus

Hayatımın sayısız aşamasında danıştığım, kimi kez sığındığım, tavsiyelerine kulak verdiğim... Toplumumuza yönelik sözlü tarih çalışmalarımı destekleyen, her kitabımdan sonra değerli yorumlarını esirgemeyen, Türk Yahudi Toplumu'nun ve dinler arası iletişim yolunda nice gönüllerin ışığı olan

HAHAMBAŞI RAV İSAK HALEVA...

O, sadece bir dinî lider değil, aynı zamanda engin hoşgörüsü, bilgeliği ve insan sevgisi ile her zaman örnek alınması gereken bir kişiydi. Hahambaşılık görevinde çeyrek asır boyunca gerek Yahudi toplumunun gerekse Türkiye'nin çok kültürlü mozaikinin birleştirici seslerinden biri oldu. İnanç özgürlüğü penceresinden her daim kardeşlik ve barış eli sallayan, modernite ile geleneği, inanç ile bilimi ustalıklı harmanlayan yaklaşımı, ona her kesimden insanın saygı ve sevgisini kazandırdı. Alçakgönüllü kişiliğiyle, bilgeliğin sessiz gücünü taşıdı; en karmaşık meseleleri bile sakin bir ses tonuyla, kimi kez mizahla, ancak hep uzlaşmaya dayalı bir çözümle karşıladı.

Bir haham olarak oğullarını Bar Mitsva'larına hazırlarken anımsıyorum... O gencecik ergenlerle kurduğu dostça ilişki benzersizdi. Zaten Burgazada'da büyümüş herkes, onun da öğrencileri / çocuklarıydı. Hatta onun kuzucuklarıydı.

Sohbetlerimizin birinde Hahambaşı İsak Haleva, kendisini “kuzularının çobanı” olarak tasvir etmişti. Bu ifade, onun liderlik anlayışını ve topluma olan yaklaşımını öznlü bir şekilde yansıtmıyor mu? O, Yahudi toplumunun rehberi, koruyucusu ve en önemlisi hizmetkârıydı. Çoban metaforu hem dinî hem de insanî anlamda bir sorumluluk bilinci taşıırken toplumu sadece yönetmek değil, aynı zamanda onu sevgiyle, sabırla ve adanmışlıkla büyütmek ve korumak anlamına geliyordu.

Rav Haleva'nın bu benzetmesi, onun insanlara olan derin sevgisini ve herkese eşit mesafede yaklaşan zarafet ve tevazu dolu karakterini gözler önüne seriyor. O, cemaatini bir arada tutmak, ihtiyaçlarını anlamak ve onların hem manevî hem de toplumsal hayatlarında yanlarında olmak için çabalayan bir

kanaat önderiydi. Çobanlık, yalnızca gücü değil, aynı zamanda fedakârlığı ve derin bir empatiyi de ima eder, ki Haleva'nın tüm yaşamı bu değerlerin somut bir yansımasıydı.

Onun bu yaklaşımı, diğer inanç gruplarıyla kurduğu barışçıl ve diyalog odaklı ilişkilerde de yankı buldu. İsak Haleva, herkes için bir çoban olmayı başarmış nadir liderlerden biriydi. Bugün bu metaforla onu anmak, onun mirasını yaşatmanın belki de en güzel yollarından biri...

Onun mirası, yalnızca sinagoglarda yankılanan dualarda değil, sosyal medyadaki haftalık peraşa yorumlarıyla, bayram kutlamalarıyla, deprem ve Covid salgını dönemlerinde gösterdiği metanetli dayanışmasıyla, iftar sofralarında, ulusal veya uluslararası dinler arası barış girişimlerinde, bir arada yaşama dair ilham verici çabalarında ve ardında bıraktığı hikâyelerde yaşamaya devam edecek.

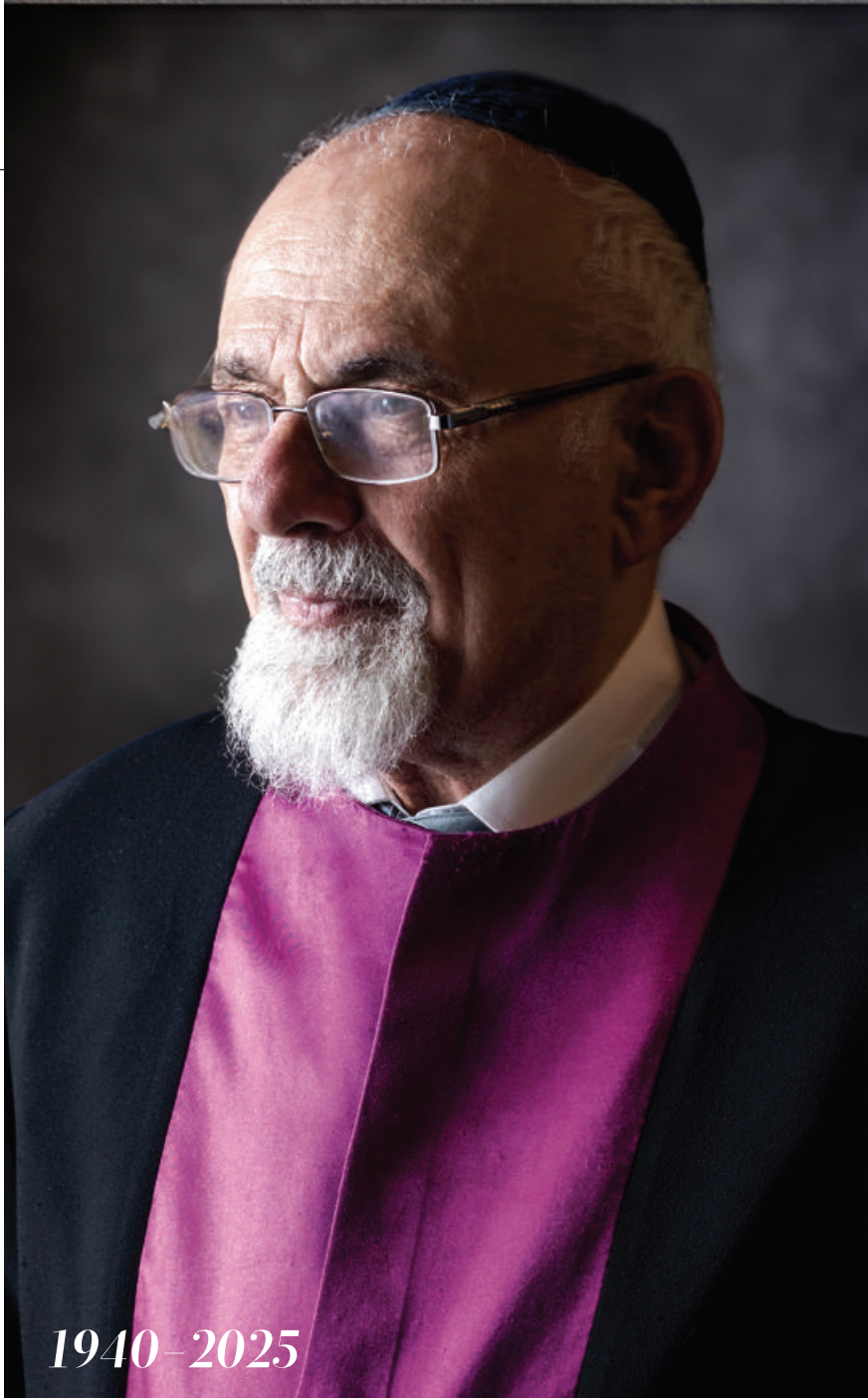
Sanırım, yıllar öncelerinde, bir iftar yemeği konuşmasında ‘Sevgi ve Dostluk’ adlı şiirden ilhamla şöyle demişti:

“Sevgi bir bütün olsa da ikiye ayrılır, Yaradan’a ve yaratılana... Bu iki sevginin İbranicedeki rakamsal karşılığı 26’dır. Yirmi altı da ‘Tanrı’ adının Yahudilikteki karşılığıdır.”

Ve sonra şöyle devam etmişti...

“Nefreti ağaç yapraklarının üzerine yazmak isterdim. Böylece sonbahar geldiğinde dökülüp kaybolsun diye... / Kavgayı karların üzerine yazmak isterdim, eridiklerinde gitsin diye... / Öfkeyi toprak üzerine yazmak isterdim, yağmur suları alıp götürsün diye... / Sevgiyi çocukların üzerlerine yazmak isterdim, onlarla yetişip büyüsün diye... / Sevgi insanı güçlü kılan, yaşatandır...”

Hahambaşı Rav İsak Haleva, Türk Yahudi Toplumu tarafından çok sevilen ve saygı gören bir dinî liderdi. 2002 yılında Türkiye Hahambaşısı olarak göreve başlayan Haleva, mütevazı, nazik ve hoşgörülü kişiliğiyle tanındı, birçok dil bilmesi ve güçlü dinî bilgisıyla öne çıktı. Eğitimi bir geçmişe sahipti. Modern ve geleneksel değerleri bir arada taşıyarak hem Yahudi toplumunu hem de Türk toplumunun geniş kesimlerini etkiledi. Bugün onun ardından sessiz bir hüznle dururken, geride bıraktığı ışığın ve öğretilerin yolumuzu aydınlatmaya devam edeceğini biliyorum. Veda ederken, onun “insan olmanın” derin anlamına dair mirasını onurlandıracığımıza inanıyorum.

1940-2025

Halka mal olmuş bir lider olan
Dudu'nun oğlu sevgili İsak Haleva'ya:

“Cennette huzur içinde yat.

Senden öğrendiklerimizle yolumuza devam edeceğiz.”

Ailesine, toplumumuza ve Türk halkına
başsağlığı diliyorum.

SUZAN NANA TARABLUS

HAYATI

Rav İsak Haleva, Dudu ve Mordehay Haleva'nın oğlu olarak 27 Nisan 1940'ta İstanbul'da doğdu. Eğitimini Beyoğlu Musevi Lisesi'nde tamamladıktan sonra 1961 yılında Kudüs'teki Porat Yosef İlahiyat Akademisi'nden dinî hukuk ve eğitim alanlarında Rav (Haham) derecesiyle mezun oldu. Manisa ve Kayseri'de 1961 ve 1963 yılları arasında vatani görevini Yedek Subay Öğretmen olarak gerçekleştiren Haleva, Teğmen rütbesiyle terhis oldu.

Türkiye Hahambaşılığı'nın dinî kadrolarında çeşitli görevler almakla birlikte uzun yıllar boyunca Hahambaşı Vekilliği görevini sürdürdü. Türkiye Cumhuriyeti'nin ikinci Hahambaşısı olarak 41 yıl Yahudi toplumunun dinî liderliğini yapan Rav David Asseo'nun 2002'deki ölümünün ardından gerçekleştirilen seçimlerde Türkiye Cumhuriyeti'nin üçüncü Hahambaşısı oldu. Avrupa Hahamlar Konferansı'nın daimî üyesi olan Haleva, 27 yıl boyunca Musevi Okulları'nda Din ve Ahlak Bilgisi ile İbrani dili dersleri verdi. Marmara ve Sakarya üniversitelerinde Lisansüstü öğrencilerine, öğretim görevlisi olarak İbranice dersleri de veren Haleva, Türkçe dışında İbranice, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Ladino ve Aramice dillerini biliyordu. Tevrat, Talmud, Yahudi ilahiyatı ve genel ilahiyat konularında çeşitli araştırma ve makaleleri de bulunmaktadır. Evli ve 4 çocuk babası olan İsak Haleva, 14 Ocak 2025'te yaşama veda etti...

Dergi

ŞALOM

Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. adına
İmtiyaz Sahibi
Silven Silvyo Ovadya

Genel Yayın Yönetmeni
Suzan Nana Tarabulus

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Verda Gümüşgerdan

Editör: Gila Erbeş

Yazarlar: Ester Almelek, Viktor Apalaçi,
Nelly Barokas, Neşe Binark, Lolita N. Haleva,
Nermin Ketenci, Moris Levi, Mirey Nası,
Sebla S. Ok, Nazmiye Önder,
Aslıhan K. Özdaş, Feride Petilon,
Can Sabaner, Miryam Şulam,
Dr. Ömür Tanyel, Elena K. Uygan, Aylin Yengin

Çizer: İrvin Mandel

Reklam Koordinatörü: Edna Sarfati

Reklam Direktörü: Roza Kutiel

Reklam Pazarlama Uzmanı: Özgün Levi

Görsel Yönetmenler

Bella Parlakşımşek - Önem Çerçel

Kapak Fotoğrafı: Teri Erbeş

Yönetim Yeri / Abonman

Meşrutiyet Mah. Halaskargazi Cad. Maya Apt.
No:94 D: 20-21-22 Osmanbey ŞİŞLİ / İstanbul
T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44 F: (0212) 231 92 83

Basıldığı Yer

Kültür Sanat Basımevi Litros Yolu 2.Matbaacılar
Sit. ZB7-ZB11 Zeytinburnu / İstanbul
T: 0212 674 00 21-29-46 www.kulturbasim.com

Yayın Türü Yaygın - Süreli

SEÇKİN KİTAPÇILARDA SATILMAKTADIR.

<http://dergi.salom.com.tr/>

Gergedan Kitabevi

Bağdat Cad. No:268/A Caddebostan-İstanbul
(0216) 350 27 66

Remzi Kitabevi Akmerkez

Akmerkez E 3 Blok Etiler-İstanbul (0212) 282 25 75

Remzi Kitabevi Rumeli

Rumeli Cad. No:44 Şişli-İstanbul (0212) 234 54 75

Büyükada Kitapçısı

İskele Girişi No:2 Büyükada-İstanbul
(0216) 382 60 25

ŞALOM GAZETESİ ABONELERİNE ÜCRETSİZDİR

Yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlara aittir.

İçindekiler

4 SEVGİ ve SAYGIYLA Suzan Nana Tarabulus
Hahambaşı Rav İsak Haleva'ya...

6 SÖYLEŞİ Nelly Barokas

Barış ve Sevgi İnsanı Hahambaşı Rav İsak Haleva

14 SÖYLEŞİ Lolita Nahmias Haleva

Defne Özözer ile eğitime umut dolu bir bakış

18 SÖYLEŞİ Suzan Nana Tarabulus

Sabetaycı kökenlerini araştırma tutkusuyla

22 İNCELEME Elena Kovaçi Uygan – Bir Şehr-i İstanbul ki...

26 İNCELEME Feride Petilon – Hey aşk sen nelere kadirsin...

30 İNCELEME

Nermin Ketenci

Firavunun külotları,
Madonna'nın sutyeni

37 SERGİ

Kâh Söner Kâh
Parlarmış – Selen
Hayal

38 YORUM Moris Levi
Let's Twist Again

Varoluşsal Aşk

42

**BİR İNSAN /
BİR DÜNYA**

Miryam Şulam
Kalem
Seçtim...

50

46

KİTAP /
SÖYLEŞİ

Mirey Naci
Hayat bir
masal, onu
tutku ile
yazmak senin
elinde...

62 SANAT Ester Almelek
2024 Dünya Sanat Turu

45 VEDA Aslıhan Karay Özdaş
Edebiyatın derin ve incelikli
sesi Selim İleri

50 GEZİN Suzan Nana Tarablus
Guatemala'da Atitlán Gölü

54 SİNEMA Viktor Apalaçi
Yılın ilk festivali

58 SİNE / YORUM Neşe Binark
Dünya harabeye dönerken biz
âşık olmakla uğraşıyoruz

61 VEDA Aslıhan Karay Özdaş
Kemana adanmış bir yaşam
Ayla Erduran

58

70 SAĞLIK Dr. Ömür Tanyel
Zayıflamanın kestirme yolu mu?

66 GEZİ Nazmiye Önder – Baltık güzeli Litvanya

72 AJANDA'M Aylin Yengin
Kısa ay, uzun gündem